idrottsforum.org/recensioner
IDROTTSVETENSKAP · LÄRARUTBILDNINGEN · MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652–7224 ::: Publicerad den 7 maj 2008
Utskriftsvänlig pdf-fil
Läs mer om idrott och medier på idrottsforum.org

Svensk idrottshistoria är i inte ringa utsträckning också svensk radiosporthistoria. Sven Jerring, Lennart Hyland, Lars-Gunnar Björklund, Tommy Engstrand, Arne Hegerfors, Ingvar Oldsberg... alla geniala radioreportrar, med en förmåga att i målande ordalag fånga och förmedla sekundsnabba skeenden med stor ackuratess, och med en kompetens som överskred genregränserna inom journalistiken. Med dagens breda medieutbud – och ändlösa idrottsutbud – kan man knappast förmoda att radions sportjournalister får samma genomslag som tidigare. Och för den generation som stampade i otålig väntan på att tv-sändningarna skulle komma igång vid mitten av femtiotalet så representerar de här gubbarna ens uppväxt, otaliga minnen, sönderbitna naglar, bittra besvikelser – men också sagolika glädjeupplevelser. En av "gubbarna" har nyligen levererat sin självbiografi till den bokläsande allmänheten, och vi gav *Minnesluckor: Livsstycken och klacksparkar* (Kulturhistoriska Bokförlaget) av Lars-Gunnar Björklund till Peter Dahlén, den svenska radiosportens egen historiker. Dahlén drar sig till minnes sitt enda möte med Björklund, en ganska speciell kontakt, faktiskt – bildbevis bifogas – och uttrycker också sin uppskattning över boken, "en rundmålning av ett ännu homogent Sverige" som han rekommenderar inte minst till yngre idrottsforskare.

En radiosportreporter berättar

Peter Dahlén
Institutt för informasjons- ocg medievitenskap, Universitetet i Bergen

Lars-Gunnar Björklund
Minnesluckor: Livsstycken och klacksparkar
319 sidor, inb., ill.
Stockholm: Kulturhistoriska Bokförlaget 2006
ISBN 978-91-975749-1-4

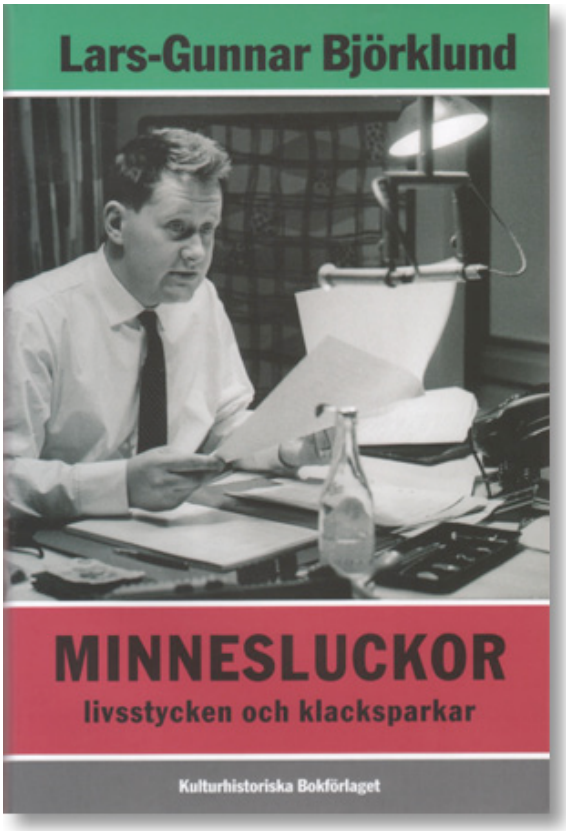

Bland de centrala figurerna i den svenska nationens mediala, populärkulturella offentlighet när jag växte upp, under 1960- och 1970-talen, fanns Lars-Gunnar Björklund. Han var framför allt sportkommentator som man kunde höra både på radio och i tv, men han var också programledare i diverse nöjesprogram. I egenskap av sportkommentator blev han kanske som mest älskad när han refererade ishockeylandskamper i VM och OS tillsammans med gamla ishockeystjärnan Roland "Rolle" Stoltz i tv från och med VM 1969. De matchade varandra perfekt, var ett riktigt radarpar – Björklund med sin svada och sina kvickheter, Stoltz med sina något sävliga analyser, inte utan underfundig, lakonisk humor och ironi de heller. Som förste sportjournalist fick Lars-Gunnar Björklund Stora Journalistpriset 1971.

Långt senare fick jag, fantastiskt nog, själv tillfälle att för ett kort ögonblick arbeta tillsammans med Lars-Gunnar Björklund. Under åren 1979—1998 hade Björklund bytt sida, lämnat Sveriges Radio och Television för att arbeta som marknadsdirektör på Tipstjänst, nuvarande AB Svenska Spel (men han fortsatte samtidigt som frilansare i radio och tv). När jag under åren 1993–1998 skrev min avhandling om den svenska radiosportens historia inom

ramen för det stora forskningsprojektet Etermedierna i Sverige, fanns Tipstjänst med som projektsponsor. De var framför allt intresserade av min bok om radiosporten plus den om TV-sporten som skrevs av Bo Reimer. När mitt manus låg färdigt ville Björklund och Tipstjänst trycka upp en CD-skiva med klassiska idrottsreferat som kunde bifogas min bok samt delas ut till alla deras ombud med spelservice landet runt. För detta ändamål sköt Tipstjänst till extra pengar; CD-skivan fanns inte med i de ursprungliga projektplanerna. Själv satte jag igång med att välja ut ett antal referat, samt skriva en text som band ihop de olika inslagen och gav bakgrundsinformation till dem. Och vem kunde passa bättre att läsa in denna text på skivan än Lars-Gunnar Björklund.

Lars-Gunnar Björklund läser in text till recensentens avhandlings-CD.

Björklund ställde vänligt upp och inspelningen skedde i början av 1999 vid Sveriges Radio i Göteborg, där Björklund under 14 år hade varit sportchef. Här fick jag själv bevittna vilket proffs Lars-Gunnar Björklund var. Han fick mitt manus i studion, tittade igenom det, gjorde någon korrigeringar och gav därefter klartecken till teknikern att sätta igång. Sedan läste han in texten i ett svep, utan omtagningar och med det lustfullt engagerade tonfall som är så karakteristiskt för sportkommentatorn Lars-Gunnar Björklund. Det var en lysande liten föreställning och fascinerande att få ta del av där i radiostudion. När han var klar hade jag glädjen att ge honom en cigarr med anledning av att vår son Olav hade kommit till världen strax innan, i slutet av januari. Avhandlingen kom ut senare under våren 1999, med CD-skiva bifogad.

Nu finns Lars-Gunnar Björklunds självbiografi att tillgå, *Minnesluckor – livsstycken och klacksparkar* (Kulturhistoriska bokförlaget, Stockholm, 2006). Björklund föddes 1937 i Stockholm som son nummer två i en arbetarfamilj. Fadern, ursprungligen bonddräng, var spårvagnsförare. Modern arbetade i ungdomen som piga, men skötte sedan hemmet, som brukligt var på den tiden. Föräldrarna, brodern och uppväxten på Tomtebogatan i stadsdelen Vasastan i Stockholm skildras kärleksfullt av Björklund. En av barndomskamraterna hette Tommy Engstrand, också han sedermera legendarisk sportkommentator och programledare i diverse nöjesprogram.

Recensenten bjuder Björklund på cigarr.

Sin stora chans fick Lars-Gunnar Björklund 1958, då han efter test blev uttagen att medverka som kommentator vid fotbolls-VM, som ju arrangerades i Sverige. Björklund blev snart Lennart Hylands ”kronprins”. Till saken hör att det 1956 hade inrättats en särskild radiosportredaktion (detta var en följd av tillkomsten av både en andra radiokanal 1955 och tv 1956), vilket innebar att radion kom att satsa resurser på att bygga ut och programmässigt utveckla sin nyhetsverksamhet. I samband med detta utvecklades också nya programverksamheter inom radiosporten. Tillstånd att sända från de Allsvenska matcherna var det länge stopp för. Den kanske viktigaste händelsen i radiosportens historia torde därför ha varit införandet 1961 av söndagarnas *Sportextra*-sändningar. Genom ett avtal med Fotbollförbundet blev det nu för första gången möjligt att sända direkt och samtidigt från de allsvenska fotbollsmatcherna. Här blev Lars-Gunnar Björklund en nyckelperson. Det var också Björklund som låg bakom tv-sändningarna från engelska ligamatcher i fotboll från och med 1969, i *Tipsextra* (i Norge *Tippekampen*).

Allt detta och mycket annat från sitt liv med radio och tv berättar Lars-Gunnar Björklund livfullt om i sin mycket läsvärda bok, som också är rikt illustrerad med fotografier, tidningskarikatyrer och annat. På sidan 204 finns även brevet med idéuppslaget till *Tipsextra*, adresserat till distriktschef John Forsberg.

I sin bok berättar Björklund också om möten med stora idrottare, som Gunder Hägg. Framställningen präglas av de många anekdoterna, men den ofta frispråkige Björklund har också en hel del kritik att komma med. En av bokens höjdpunkter är den utförliga beskrivningen av spelet kring boxaren Ingemar ”Ingo” Johanssons match om världsmästartiteln i tungvikt mot Floyd Patterson i New York 1959 (som Ingo vann). Sveriges Radio vägrade att direktsända matchen, eftersom proffsboxning inte ansågs (och fortfarande inte anses) rumsren nog. Detta kallar Björklund för radions största skandal någonsin. Matchen kom istället att sändas kommersiellt via Radio Luxemburg.

Minnesluckor – livsstycken och klacksparkar bjuder sammantaget på mycket trevlig läsning och formar sig till en tids- och klassresa genom ett svenskt 1900-tal – här finns en bild av spårvagnsförarens son i samarbete med Prins Bertil. Eftersom Björklund sysslade med annat än sport i radio och tv berättar han även om det, men det är ändå sporten som dominerar framställningen. För oss som var med när Björklund var en av de stora mediepersonligheterna har boken ett högt nostalgivärde eftersom vi också får veta massor om hans kända kollegor från den tiden och de program de gjorde, men jag vill också varmt rekommendera företrädesvis svenska, yngre idrottsforskare och andra, de som är födda på 1970-talet och framåt, att läsa denna bok, eftersom den ger en sådan rundmålning av ett ännu homogent Sverige – det Sverige som kom att prägla era föräldrar. *Minnesluckor – livsstycken och klacksparkar* är en mycket allmänbildande bok om svensk nutidshistoria ur ett genuint folkligt perspektiv.

© Peter Dahlén 2008

Köp boken från Adlibris.se

Kjøp boken fra Capris.no

Køb bogen fra Akademiskboghandel.dk